Становище

От доц. д-р Валентина Иванова Маринова
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив

1. Обща информация

Становището е изготвено на основание заповед на ректора на ВУАРР №РАС-25/26.03.2025 г. за определяне на състав на научно жури за защита на дисертационен труд и решение на научното жури от неговото първо заседание на 10.04.2025 г.

Автор на дисертационния труд: Стефан Георгиев Стефанов

Тема на дисертационния труд: „Финансови аспекти на предприемачеството в сферата на хотелиерството“

Област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”

Професионално направление 3.8. „Икономика”

Докторска програма „Финанси и банково дело”

Първично звено: катедра „Икономика и финанси”

Приемащо структурно звено: Департамент по икономика и управление

Научен ръководител: проф. д-р Мариана Асенова.

2. Кратки биографични данни на докторанта

Стефан Георгиев Стефанов е роден на 29.12.1990 г. Завършва средното си образование в ПГТ – гр. Габрово, специалност „Организация

на хотелиерството“. През 2019 г. придобива ОКС „Бакалавър“ във ВУАРР гр. Пловдив, специалност „Икономика на туризма“, а през 2020 г. придобива ОКС „Магистър“, специалност „Финансов мениджмънт“ в СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов. През същата година той придобива учителска правоспособност в областта на икономиката в същото висше училище, а

през 2021 г. придобива професионална квалификация в Бургаския свободен университет като учител по математика и информатика.

Стефан Стефанов е изпълнил всички свои задължения, съдържащи се в индивидуалния му план, положил е успешно докторантските си изпити и е отчислен с право на защита съгласно Заповед на Ректора на ВУАРР.

3. Общо описание на дисертационния труд. Оценка на структурата на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с обем от 295

страници. Той се състои от съдържание (3 стр.), въведение (5 стр.), глава първа (66 стр.), глава втора (45 стр.), глава трета (65 стр.), глава четвърта (67 стр.), заключение (5 стр.), библиография (9 стр.), както и приложения (28 стр.). В

дисертацията са включени 136 таблици (от които 19 таблици в основния текст и 117 таблици в приложението), 5 фигури и 1 приложение. Използваната литература съдържа 139 литературни източника, от които 83 на български език, 19 на руски език и 37 на английски език. Авторът е използвал и 26 онлайн ресурса. Между отделните глави съществува тясна обвързаност и логическа последователност. Докторантът е запознат много добре с изследваната проблематика и това му позволява да проведе задълбочено научно изследване, структурата на дисертационният труд е изградена сполучливо.

4. Оценка съдържанието на дисертационния труд. Актуалност и значимост на разработения научен проблем

Дисертационния труд напълно отговаря на целите и задачите поставени в изследването, използваната методологията, от дисертанта е подходяща. Съдържанието на изложението съответства напълно на темата на дисертацията.

В увода са формулирани по подходящ начин обектът и предметът на изследването, неговата актуалност и значимост.

Целта е: „да се проучат финансовите аспекти на предприемачеството в хотелиерския бизнес, чрез анализиране влиянието на инвестиционната, финансовата, продуктовата и ценовата политики и факторите, които влияят на приложението на финансовото управление в хотелиерството“.

В глава първа се изясняват теоретико-методологичните основи на предприемачеството в хотелиерството. Авторът разкрива основните аспекти на съвременните теории за стратегическо управление в хотелиерския сектор. Представени са съвременните форми на мениджмънт на хотелиерските предприятия, сред които управлението, чрез сключване на договор за управление, управлението чрез сключване на договор за франчайзинг и управлението чрез сключване на договор за лизинг.

В края на глава първа са посочени основните изводи, основните изводи и обобщения.

В глава втора е извършена подробна класификация на източниците на финансиране на хотелиерските предприятия чрез собствен капитал, чрез привлечен капитал, чрез държавни субсидии, с участието на международни финансови институции, чрез участието на европейските структурни фондове и по различни проекти, финансирани от ЕС, от други

държави и национални и международни програми по време на пандемията covid-19 и след нея. Анализирани са специфичните особености на данъчното облагане, социалното осигурявани и застраховането в хотелиерския бизнес. В края на главата са представени основните изводи и обобщения, които могат да бъдат направени въз основа на нейното съдържание.

В глава трета са изяснени особеностите на продуктовата политика и значението на продуктовата стратегия за постигането на висока рентабилност и конкурентоспособност на хотелското предприятие. Представена е ролята на стратегическото и в частност на финансовото планиране за повишаване на рентабилността в хотелиерския бранш. Описаният метод на бюджетирането, чрез който успешно може да се прогнозира финансовото състояние и да се повиши равнището на финансовия контрол в сферата на хотелиерството.

Фокуса на докторанта е върху методите за анализ и оценка на рентабилността на хотелските предприятия.

В края на глава трета са извлечени основните изводи и обобщения.

В глава четвърта дисертантът е направил анализ на група хотели предприятия у нас, като първоначално е представил система от показатели, чрез които може да се

анализира финансовото състояние на отделните търговски дружества. В параграфи от 4.3. до 4.7. дисертантът анализира финансовото състояние съответно на хотел Азалия, парк хотел Мадара, хотел Казабланка, хотел Астера и хотел Атлас. В последния параграф е извършен сравнителен финансов анализ на петте хотела по отношение на състоянието на тяхната имуществена и финансова структура, финансова устойчивост, платежоспособност, ликвидност, задлъжнялост и рентабилност. Главата приключва с формулиране на основните изводи и обобщения от нея.

В заключението на дисертационния труд са формулирани и изложени основните изводи и обобщения от цялостното научно изследване. В него са посочени и научните приноси от теоретико-методологичен и от практико- приложен характер.

Актуалността и значимостта, въпросът за източниците и възможностите за финансиране на хотелския бизнес не е достатъчно обстойно проучен в българската научна литература. В този смисъл дисертационният труд ще обогати познанията на заинтересованите лица по отношение на финансовите аспекти на предприемачеството в туристическия бизнес и в частност в сферата на хотелиерството. Финансовите аспекти на предприемачеството в хотелиерския бизнес е значима поради високия дял на хотелиерството в туристическия бранш на България.

5. Оценка на автореферата към дисертационния труд

Авторефератът е с обем от 54 страници и е написан според утвърдените изисквания. В него се съдържат общата характеристика на дисертационния труд и неговата структура.Направено е кратко изложение на дисертацията. Изведени са основните изводи от научното изследване. Автореферата е стегнат и точен, в техническо отношение той е изготвен на много високо равнище и може да бъде оценен положително.

Дисертантът е способен да прави самостоятелни научни изследвания, да формулира изследователски тези, да стига до логически изводи и да ги подкрепя с реални данни от практиката.

В дисертацията и автореферата ясно личи авторовото участие и те отразяват коректно и в пълна степен научните позиции на докторанта по отношение на изясняването на финансовите аспекти на предприемачеството в сферата на хотелиерския бизнес. Представеният от Стефан Стефанов дисертационен труд не е заимстван от чужди публикации според посочено от него в декларацията за оригиналност.

6. Оценяване на приносите на дисертационния труд (научни, научно-приложни)

Научните приноси на Стефан Стефанов могат да се разделят в две групи: четири от приносите имат теоретико-методологичен характер, а два от тях са с практико-приложен характер.

Приносите с теоретико-методологичен характер са следните:

1. На основата на подробно и задълбочено проучване на застъпените в специализираната научна литература мнения на български и

чуждестранни автори, както и на нормативната база, е извършен критичен анализ на понятийния апарат в областта на хотелиерството.

2. Чрез прилагането на дедуктивния подход са изяснени целите, принципите и особеностите на финансовото управление в туризма и в хотелиерството. Предложен е

модел за растеж на пазарната стойност на хотела и са систематизирани основните функции на финансовото управление на услугите в хотелското предприятие.

3. Характеризирани са източниците за финансиране на хотелиерския бизнес, като вниманието е фокусирано върху изясняването на особеностите на данъчната, застрахователната и осигурителната политика в сферата на хотелиерството.

4. Анализирани са ролята и значението на продуктовата и на ценовата политика за финансовото състояние на хотелиерския бизнес. Очертани са основните проблеми, които стоят пред него и са предложени конкретни решения за повишаване на неговата рентабилност.

Приносите с практико-приложен характер са следните:

1. Характеризирани са макроикономическите условия и състоянието на хотелиерския бизнес за периода до 2019 година, т.е. до възникването

на covid-19 и след това. На базата на изследването се достига до извода, че независимо от мащаба на бедствието и негативното отражение върху хотелиерския бизнес, последният се нагажда според ситуацията, но като цяло макросредата в България все още не предлага условия за устойчиво развитие и няма изграден потенциал за преобразуване на икономиката и респективно хотелиерския бизнес в посока повишаване на производителността и постигане на устойчив растеж в близките няколко години.

2. Извършено е широко обхватно емпирично изследване на финансовото състояние на пет хотела в района на Североизточна България чрез използване на система от финансови коефициенти. Направен е не само сравнителен финансов анализ, но и прогноза за бъдещото развитие на хотелиерския бизнес в изследвания регион. Считам, че приносите в дисертационния труд отразяват вярно и точно неговите научни достойнства, както и значимостта му за развитието на българската наука и практика в областта на изследването на финансовите проблеми и анализа на финансовото състояние на хотелиерския бизнес у нас през последните години.

7. Критични бележки и препоръки

Позволявам си да отправя препоръка, докторанта да публикува част от своята научна продукция в реферирани и индексирани издания с импакт фактор, включени в световноизвестни бази данни с научна информация, като Scopus, Web of Science и др.

8. Въпроси към докторанта

Въпросът, който поставям към докторанта, е следният: „Трябва ли промяна в нормативната база, за да може хотелиерския бизнес да предлага по конкурентни и качествени продукти, гарантиращи по висока доходност и жизнеспособност?”

9. Заключение:

Дисертационният труд има напълно завършен вид и може да служи като основа за бъдещи научни изследвания. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав във ВУАРР. Това ми дава основание да присъдя своята положителна оценка и да гласувам „за“ проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси. Предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Стефан Георгиев Стефанов в Област на висше образование 3.

Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, Докторска програма Финанси и банково дело.

03. 05.2025 г. Член на журито:

(доц. д-р Валентина Иванова Маринова)